

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม Using Principles of Good Governance in the Management of Nakhon Phanom Municipal Schools

เหรียญทอง มีชัย¹ สุเทพ ทองประดิษฐ์² และ มนตรี อนันตรักษ์³
Rianthong Meechai,¹ Suthep Thongpradista² and Montree Anantarak³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² Ed.D. (Educational Administration) อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

³ ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียน จำแนกตาม ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 146 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.43-0.97 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบที (t-test Independent Samples) และการทดสอบเอฟ (F-test) ในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทำการวิเคราะห์เป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff'e) ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ยกเว้น ด้านหลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล / การบริหารงาน / เทศบาลเมืองนครพนม

ABSTRACT

The objectives of this study were : 1) to investigate the use of good governance principles in school management, and 2) to compare opinions on the use of good governance principles in school management based on the backgrounds of position and school size. A sample used in this study was a total of 146 administrators and teachers in schools under the Mueang Nakhon Phanom Municipality. The size of sample was determined using Krejcie and Morgan's table and the sample was selected by stratified random sampling. The instrument used was a 5-rating scale questionnaire whose discrimination power values were between 0.43 and 0.97 and entire reliability value was 0.98. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test of independent samples and F-test. In case a difference between the means was found, a pairwise comparison by Scheffe's method would be conducted. The findings of study were as follows: 1) Schools under the Mueang Nakhon Phanom Municipality used the principles of good governance as a whole at high level. Considering it by aspect, all the 6 aspects were found at high level in ranking order from higher to lower means

for the first 3 places, namely principles of transparency, morality and accountability; 2) administrators and teachers in schools under the Mueang Nakhon Phanom Municipality had no significant difference in their opinion on the use of good governance principles in schools as a whole and each aspect excepting in the principle of transparency which was found significantly different at the .05 level between the small, medium and large sized schools.

Keywords : Good Governance Principles / Management / Mueang Nakhon Phanom Municipality

บทนำ

สังคมไทยในอดีตมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์มีการนำ เทคโนโลยีมาใช้อย่างกว้างขวางในวงการศึกษามีการปรับเปลี่ยน ครั้งยิ่งใหญ่ คือมีการปฏิรูปการศึกษามีกฎหมายการศึกษาเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่งผลทำให้การจัดการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยน กระบวนการเรียนการสอนครั้งยิ่งใหญ่ซึ่งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องศึกษาทำความเข้าใจ กับการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษา มีการปรับปรุงโครงสร้าง หน่วยงานราชการเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และ บริหารงานทั่วไปที่กระจายไปยัง เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยตรง และตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้ สถานศึกษา ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคลโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระคล่องตัว สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้สะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ตามหลักการกระจายอำนาจและการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็น ฐาน (School Based Management) โดยมุ่งให้การบริหารจัดการ เบ็ดเสร็จที่สถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อ พัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) ซึ่งเกิดความสับสนอยู่พอสมควรรวมทั้งประกอบกับ ปัญหา วิฤติทางเศรษฐกิจของสังคมไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนต้องเปลี่ยนไปสังคมเสื่อมศรัทธา ในภาครัฐ ทั้งในเรื่องการบริหารและการทุจริตประพฤติมิชอบใน วงการการศึกษาของไทยผู้ปกครองนักเรียนเรียกร้องสิทธิเกิด วิฤติศรัทธาต่อโรงเรียนมีปัญหาสังคมปัญหาเสพติดปัญหา พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนก้าวร้าวมากขึ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เน้น “คน” เป็นจุดหมายหลักของ การพัฒนาหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “การพัฒนาเพื่อคนโดยอาศัย คน” หมายความว่าในการพัฒนาคนต้องพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ให้เป็นคนที่มีความรู้ มีสุขภาพอนามัยและจิตใจที่ดีงามอันจะ ทำให้ประเทศมีประชากรที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาได้อย่างมี ประสิทธิภาพดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิตให้ สามารถดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขเท่าทัน การเปลี่ยนแปลงรวมทั้งเป็นพลังสำคัญอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนา ประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าและยั่งยืนทัดเทียมกับ นานาประเทศได้ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหาร งานโรงเรียน ซึ่งเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชา ของข้าราชการรวมทั้งการจัดทำ นิตกรรมสัญญาในนามสถานศึกษา และเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจการสถานศึกษา ซึ่งต้องยึดหลักคุณธรรมหลักนิติธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้ ผู้ร่วมงานเชื่อถือและยอมรับ จากการทำรัฐกำหนดให้มีมาตรฐาน ด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการมีการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจวิธีการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีการนำระบบ บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้ทั้งภาครัฐภาคธุรกิจ เอกชนและประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขระบบ บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือ “ธรรมาภิบาล” นับเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารงานภาครัฐซึ่งมี องค์ประกอบที่สำคัญคือการเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐ ในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการ สนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับ มากขึ้น การบริหารงานอย่างโปร่งใสมีคุณภาพด้วยระบบ “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกระดับไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานราชการ หรือเอกชน ที่อาศัยการปรับตัวและความ พร้อมของผู้บริหารในทุกระดับ (ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. 2548) “ธรรมาภิบาล” เป็นหลักคิดในการบริหารองค์กรเพื่อประกัน การฉ้อราษฎร์บังหลวงและเรื่องความไม่มีประสิทธิภาพ (เกษม วัฒนชัย. 2546) นอกจากการบริหารและการจัดการศึกษาตาม

อำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนรัฐบาล ได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้เกิดความพึงพอใจในการบริการภาครัฐสำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อให้ทุกกระทรวงทบวงกรมและส่วนราชการถือปฏิบัติ สำหรับการบริหารจัดการของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดบทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิม โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 กำหนดไว้ ดังนี้ บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับของทางราชการและสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากรการเงินการพัสดุสถานที่และทรัพย์สินอื่นๆ ของสถานศึกษาหรือ ส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของราชการ เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไปรวมทั้งการดำเนินการนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบหมายจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปริญญาบัตรของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดและปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการปลัดกระทรวงศึกษาธิการเลขาธิการสภาการศึกษาเลขาธิการคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย (มีเดียอินเทลลิเจนซ์เทคโนโลยี. 2546) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการบริหารจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและตามขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานการบริหารโรงเรียนในปัจจุบันพบว่าปัญหาที่เกิดจากการบริหารงานผิดพลาดไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการบ่อยครั้งที่เกิดความเสียหายแก่ทาง

ราชการดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมืองนครพนม

วัตถุประสงค์การวิจัย

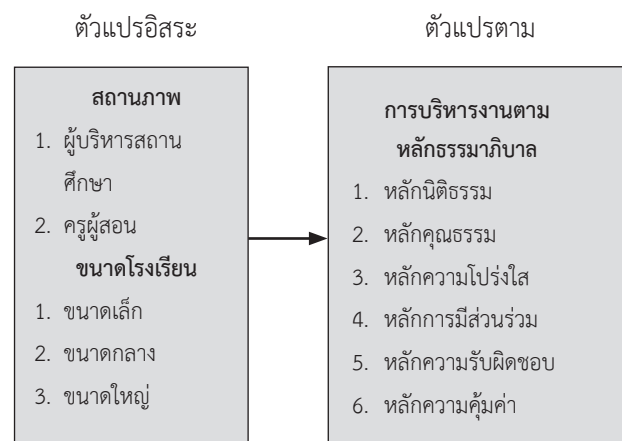
1. เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตาม ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม สุเทพทองประดิษฐ์ (2554) สรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ปีการศึกษา 2554 จำนวน

200 คน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 31 คน และครูผู้สอนจำนวน 169 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองนครพนม ปีการศึกษา 2554 จำนวน 6 โรงเรียนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie and Morgan (มนตรี อนันต์รักษ์ และคณะ. 2554) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 146 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครูผู้สอน จำนวน 118 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.43–0.97 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 5 พฤษภาคม 2555 – 30 กรกฎาคม 2555 รายละเอียดดังนี้

1. ระหว่างวันที่ 5-15 พฤษภาคม 2555 ขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลเมืองนครพนม ทุกโรง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้ง 146 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูล ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ทั้งฉบับ (Item Total Correlation) โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product-moment Coefficient of Correlation)

3.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

4.1 t-test (Independent) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยจำแนกตามสถานภาพ

4.2 F-test (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน กรณีพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheff'e)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ 3 อันดับแรก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน รายด้านและรายชื่อ

หลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.
หลักความโปร่งใส		
ข้อที่ 1. มีการสำรวจความพึงพอใจของบุคลากรและผู้บริหาร	4.40	0.80
ข้อที่ 6. มีการตรวจสอบการดำเนินงานด้วยบุคลากรในโรงเรียน	4.40	0.77
ข้อที่ 4. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบให้บุคลากรทราบ	4.38	0.97
หลักคุณธรรม		
ข้อที่ 5. บุคลากรในโรงเรียนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ตนเองและมีส่วนร่วมพิจารณากฎระเบียบที่นำมาใช้ในโรงเรียน	4.47	0.78
ข้อ 6. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน	4.46	0.71
ข้อที่ 7. โรงเรียนมีเสถียรภาพและผู้บริหารครู บุคลากรอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	4.43	0.77
หลักความรับผิดชอบ		
ข้อที่ 7. บุคลากรในโรงเรียนยอมรับการบริหารงานของผู้บริหาร	4.40	0.80
ข้อที่ 1. ผู้บริหารมีความระหนักและสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อโรงเรียนและสังคม	4.34	0.77
ข้อที่ 2. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	4.27	0.85

2. ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความโปร่งใสมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.02	4.41	4.46
ขนาดเล็ก	4.02	-	.39*	.44*
ขนาดกลาง	4.41	-	-	.05
ขนาดใหญ่	4.46	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันจึงเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ด้านหลักความโปร่งใส ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ด้านหลักความโปร่งใส

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.10	2	.05	.31	.74
	ภายในกลุ่ม	24.43	143	.17		
	รวม	24.53	145			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ภายในกลุ่ม	.04	2	.02	.21	.81
	ระหว่างกลุ่ม	13.85	143	.09		
	รวม	13.89	145			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ภายในกลุ่ม	2.70	2	1.35	7.95**	.00
	ระหว่างกลุ่ม	24.32	143	.17		
	รวม	27.03	145			
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ภายในกลุ่ม	.04	2	.02	.21	.81
	ระหว่างกลุ่ม	13.85	143	.09		
	รวม	13.89	145			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ด้านหลักความโปร่งใส (ต่อ)

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ภายในกลุ่ม	.04	2	.02	.21	.81
	ระหว่างกลุ่ม	13.85	143	.09		
	รวม	13.89	145			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ภายในกลุ่ม	1.18	2	.59	2.98*	.05
	ระหว่างกลุ่ม	28.29	143	.19		
	รวม	27.57	145			
รวม	ภายในกลุ่ม	.04	2	.02	.21	.81
	ระหว่างกลุ่ม	13.85	143	.09		
	รวม	13.89	145			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การใช้หลักธรรมาภิบาล จะช่วยให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น เป็นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในโรงเรียน เอื้อประโยชน์ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีความเสมอภาคเท่าเทียม ช่วยให้โรงเรียนเกิดความเข้มแข็งในทุกๆ ด้าน หลักธรรมาภิบาลช่วยแก้ปัญหาลดความรุนแรงของปัญหา การบริหารจัดการในโรงเรียนเกิดความโปร่งใสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ มีความเป็นธรรม โปร่งใส และรับผิดชอบในส่วนที่กระทำผิด มีความชัดเจนในการบริหาร ส่งผลให้บุคลากรอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขและเอื้ออาทรต่อกัน เกิดความสุข ร่มเย็นและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบวรศักดิ์ อูวรรณโณ (2554) ได้กล่าวว่าแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกัน

ได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรมตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป้าหมายของธรรมาภิบาล คือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคมกระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาลมี 3 ส่วนที่จะต้องเชื่อมโยงกันก็คือ ส่วนที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคมส่วนที่สอง คือความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งทำให้การทุจริตและบิดเบือนประโยชน์ของภาคอื่นๆ ไปเป็นของตนกระทำได้อย่างหรือไม่ได้ และส่วนที่สาม คือ ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถามและถูกวิจารณ์ได้ รวมทั้งความรับผิดชอบในผลการตัดสินใจและสอดคล้องกับแนวคิด ของอานันท์ ปันยารชุน (2546) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ ธรรมาภิบาลช่วยให้สังคมเข้มแข็งในทุกๆ ด้านบุคลากรในองค์กรสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความเจริญด้วยฐานอันมั่นคง จากแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้สถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจ และเห็นความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษามากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน

2.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปัจจุบันอยู่ภายใต้การบริหารงานโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลแบบเดียวกัน ตามหลักการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล เป็นการเปลี่ยนวิธีการบริหารการศึกษา กระจายอำนาจสู่โรงเรียนมากขึ้น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน จะช่วยให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น เป็นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในโรงเรียน มีความเสมอภาคเท่าเทียม ช่วยให้โรงเรียนเกิดความเข้มแข็งในทุกๆ ด้าน บุคลากรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เอื้ออาทรต่อกัน บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข อันจะส่งผลต่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ที่มีสถานภาพ

ต่างกัน ต้องทำงานร่วมกันภายใต้หลักการสำคัญดังกล่าว จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านหลักความโปร่งใสมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมาก หลายฝ่ายหลายตำแหน่ง การสั่งการจากผู้อำนวยการสถานศึกษาจนถึงผู้ปฏิบัติผ่านขั้นตอนมาก ดังนั้นการบริหารงานจึงเป็นระบบ มีโครงสร้างการบริหาร มีคำสั่ง มีระเบียบปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีครูและบุคลากรทางการศึกษาน้อย การปฏิบัติงาน การสั่งการต่างๆ บางครั้งเพียงบอกด้วยวาจา หรือนั่งรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ก็สามารถนิเทศงาน เสนอปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน จึงมีความคิดเห็นด้านหลักนิเทศกรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมเมศวร์ คำผาบ (2550) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูง ไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ ชาญชัย พิงขุนทด (2552) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำนงค์ นาหนองตูม (2550) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักนิเทศกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร กาสิวงค์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลพบว่าด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้นผู้บริหารควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้มากขึ้นโดยในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและต้องได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรด้วยทุกครั้ง

2. ผลจากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาด้านหลักการมีส่วนร่วม รายข้อพบว่า มีระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรมีความพึงพอใจการดำเนินการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรให้มีการประชุมเพื่อให้บุคลากรได้ออกความคิดเห็นและได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรด้วยทุกครั้ง

3. ผลจากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาด้านความรับผิดชอบต่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารควรจะต้องเปิดใจให้กว้างและยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาอื่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

2. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการนำหลัก ธรรมมาภิบาลสู่การบริหารสถานศึกษา

3. ควรศึกษาการนำหลักธรรมมาภิบาลสู่การปฏิบัติใน หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนอื่นด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เกษม วัฒนชัย. (2546). “**ธรรมมาภิบาลบทบาทสำคัญกรรมการ สถานศึกษา,**” รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

จำนงค์ นาหนองตูม. (2550). **การนำหลักธรรมมาภิบาลไปใช้ในการ บริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิด เห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ชาญชัย พิงขุนทด. (2552). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลในสถานศึกษากับ ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. (2548). **การบริหารการปกครองที่ โปร่งใสด้วยจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : น้ำฝนการพิมพ์.

เบญจพร กาสีวงศ์. (2557, มกราคม-เมษายน). บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยา บรรณวิชาชีพของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ศึกษาบึงกาฬ,” **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. 4(1) : 74-80.

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2554). **การสร้างธรรมมาภิบาลในสังคม ไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

พรหมเมศวร์ คำผาบ. (2550). **การใช้หลักธรรมมาภิบาลในการ บริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต**. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

มนตรี อนันต์รักษ์ และคณะ. (2554). **พื้นฐานการวิจัย การศึกษา**. นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.

มีเดียอินเทลลิเจนซ์เทคโนโลยี. (2546). **รวมกฎหมายการศึกษา ฉบับสมบูรณ์**. ปทุมธานี : บริษัทไทยเนรมิตกิจอินเตอร์ โปรเกรสซีฟ.

สุเทพ ทองประดิษฐ์. (2554). **เอกสารคำสอนวิชาทฤษฎี บริหาร**. นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.

อานันท์ ปันยารชุน. (2546). **มุมมองนายอานันท์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.